

Östersjöprojektets vinnare 2017

03.07.2019

År 2017 mottog Östersjöprojektet 124 ansökningar. I många ansökningar syntes oron för havets växande problem med plastavfall och mikroplaster. Över hälften av alla röster i projektets publikomröstning gick till projekt med plasttema. Tävlingens vinnare, Clewat Oy:s uppsamlingsanordning för plastopor, fick 37 procent av rösterna. Nio projekt finansierade av Östersjöprojektet delade på nästan 250 000 euro.

Placering 2: Biologiskt nedbrytbara förpackningar redo för världen

För ett år sedan tilldelades Sulapac andra pris i Östersjöprojektet, med en prissumma på 50 000 euro. Företaget tillverkar biologiskt nedbrytbara designförpackningar. Sedan dess har Sulapac tagit ett stort steg framåt på området. Tillsammans med skogsbolaget Stora Enso har Sulapac utvecklat ett biologiskt nedbrytbart sugrör. Lyxvarumärket Chanel har investerat i företaget och Fazer samt Lumene har blivit dess samarbetspartner.

Magasinet Wired valde av en god anledning Sulapac till sin Top 100-lista över Europas hetaste startup-företag. Under förra året har Sulapac framgångsrikt fortsatt på vägen mot massproduktion av biologiskt nedbrytbara förpackningsmaterial fria från mikroplaster. Vinsten av priset Worldstar i en internationell förpackningstävling visade att även biologiskt nedbrytbara förpackningar kan vara av toppdesign.

Sulapac-materialet är en sammansättning av träflis och biologiskt nedbrytbart bindemedel som utvecklats enligt nya modeller. Sulapac och skogsbolaget Stora Enso har tillsammans utvecklat en biologiskt nedbrytbar ersättare för plasticsugrör, ett träbaserat sugrör, som blev färdigt för massproduktion under våren.

– Det häpnadsväckande med uppfinningen är att Sulapac-materialet kan ersätta plasten i befintliga sugrörsfabriker och redan befintliga massproduktionsanläggningar. Att övergå till Sulapac-materialet kräver varken nya fabriker eller stora investeringar från tillverkaren, berättar Sulapacs marknadschef Antti Valtonen.

Företagets grundare, Suvi Haimi och Laura Kyllönen, vill utveckla vackra men ekologiska förpackningar som ska ersätta plastförpackningarna som blivit ett miljöproblem. Haimi och Kyllönen

har flera års erfarenhet av medicinska biomaterial.

- Vår målsättning är att vara världsledande tillverkare av material för hållbar utveckling. Även om Sulapacs material är biologiskt nedbrytbart uppmuntrar vi inte till att kasta det i naturen, utan att återvinna det i vanlig ordning, påminner Valtonen.

Redan från starten har visionen varit att göra någonting som kan förändra världen. Världen måste räddas från plastskräp. Mest bekymrade är Sulapacs företagarduo över havens förorening.

Användningen av fullt biologiskt nedbrytbara förpackningar och förpackningsmaterial utan mikroplaster förväntas växa ca sju procent årligen.

- Med hjälp av prispengarna från Östersjöprojektet kunde vi få mer information om hur förpackningar bryts ned i haven och utveckla recept för material som kan brytas ned i haven. Prispengarna har haft stor betydelse då de möjliggjort snabba resultat.

Suvi Haimi och Laura Kyllönen

Placering 1: Över 100 forskningsområden – för plastfria vatten

För ett år sedan vann 34-åriga Johannes Myllykoski från Karleby Östersjöprojektets huvudpris, finansiering på 70 000 euro, för sin samlare för plastavfall. Tack vare vinsten har Myllykoskis företag Clewat Oy fått nya finansiärer och tillverkat sin första havsdugliga farkost för städning av hav. I sommar är målet att gå igenom 100 forskningsområden i Finlands insjöar och havsområden och hantera en miljon liter vatten per område.

Förra året var ett hektiskt år för Johannes Myllykoski och Clewat Oy:s verkställande direktör Janne Saarikko. Samlaren för plastavfall har medverkat i nya forskningsprojekt och presenterats på mässor. Därtill har man förberett fältstudieresor till både inhemska och utländska vatten.

Företaget har ambitiösa målsättningar. Att enbart samla upp plastskräpet räcker inte, utan företaget vill samtidigt öka medvetenheten, återanvända avfallet samt producera olika slags forskningsdata för universitet och samarbetspartner.

- Vi vill ta med samlaren till olika slags vattenförhållanden. Under testrundan i våras samlade vi in forskningsdata och gav sedan forskare fri tillgång till materialet. Ett stort sampel gör det möjligt att kartlägga vattnens tillstånd, förklarar Saarikko.

Målsättningen är att allt insamlat avfallsmaterial går till återanvändning hos samarbetspartner och att inget hamnar på avstjälningsplatsen.

- Vi kan städa upp problemet, men beslutsfattarna måste ingripa i orsaken och bygga någon slags infrastruktur för att förhindra att problemet uppstår och förvärras. Vi har haft möten på ministernivå och många tror starkt på vårt projekt. På grund av byråkratin går det dock långsamt framåt.

Havens avfallsproblem oroar alla länder och diskuteras ofta. Avfallet måste samlas upp innan det sjunker ner till botten, då det till exempel i fråga om världshaven är omöjligt att städa upp på botten.

- Tack vare publiciteten vi fick via Ålandsbankens Östersjöprojekt har projektet tagit enorma steg framåt. Vår nya städningsfarkost är som bäst på väg till hallen i Karleby. Farkosten är sju meter lång, 2,3 meter bred och kan hantera 200 kubikmeter vatten samt ca 100 kubikmeter avfall i timmen. Skräp i storleken 0,5 mm-20 cm kan separeras från vattnet, berättar Myllykoski.

Johannes Myllykoski

Havens plastavfall

- Uppskattningsvis 12 miljoner ton plastopor hamnar årligen i världens hav, vilket motsvarar lika mycket som om en sopbilslast av plast skulle ha dumpats i havet varje minut.
- Ca 95 procent av all plast används bara en gång och kastas sedan bort.
- Tillverkning av plast har ökat snabbt, många plaster är närapå eviga och innehåller dessutom skadliga kemikalier.
- Enligt undersökningar är 90 procent av skräpet vid Helsingfors kuster plastbaserat. År 2015 hittade svenska forskare ett plastskräp per tusen liter vatten i Östersjön.
- Plasten mals till mikroavfall i haven, äts upp av fiskarna och hamnar till slut i vår egen näringskedja.

Artikel från Ålandsbanking nr 1/2019 (publicerad 03.07.2019)

Text: Tarja Vilén, foto: Jetro Stavén, Adobe Stock